

Малкият ,Голям Кон, (Corpus Equorum във ваканция)

Художник: Лъчезар Бояджиев

Куратор: Джоана Варша и Овюл Дормушоглу

Проект за национален павилион на България в "In Minor Keys" („В минорни тоналности“), 61-во Биенале във Венеция, 2026, Sala Tiziano

Проектът адаптира (според пространството на павилиона) и представя във Венеция – 61/2026 (според темата на биеналето) изложбата „Във ваканция... Corpus Equorum“ с художник Лъчезар Бояджиев, и куратори Джоана Варша и Овюл Дормушоглу. Изложбата (10.07 – 28.09.2025г, НГ-Квадрат 500, София) представи за първи път в завършен вид цикъла от дигитално манипулирани фотографии/графики на Лъчезар Бояджиев, озаглавен „Във ваканция...“ (2004-2024, в развитие).

Заглавието на проекта е инспирирано от филма „Малък голям човек“ (1970, реж. Артър Пен) – един от първите кино-шедьоври, разграждащи колониалния наратив. Напоследък ЛБ е упрекван, че всъщност КОНЕТЕ, а не героите от цикъла „Във ваканция...“, се нуждаят от ваканция. „Малкият ,Голям Кон, (Corpus Equorum...)“ възстановява справедливостта - всеки „кон“ от „Във ваканция...“ има разказ за споделяне – в изложба и лекции на място, в уебсайт и текст в каталог, в слухове и клюки по места, и по света. Въобразен като паметник, Малкият ,Голям Кон, би изглеждал така – виж стр. 38 от каталога Urban Daydreaming (БКИЦ, Скопие, 2025) на ЛБ, приложен към апликацията.

Анти-монументалният и де-героизиращ заряд на „Във ваканция...“ подхожда на „минорните“ послания на кураторския проект на Биенале Венеция 61-2026. Анти-колониалните и анти-експанзионистични идеи на цикъла импонират на международната публика, която разглеждайки павилионите на своите страни, ще открие и нещо от своя град и история в пространството на българския павилион. Така както и изложбата в София се радваше на значителен брой посетители от чужбина в летния туристически сезон. Те „разпознаваха“ себе си и своите градове в творбите от цикъла (напр. младежите от Бургос в Испания, или от Лупийяк във Франция, по случайност оказали се в изложбата с автора, и много други – виж снимки).

Цикълът „Във ваканция...“ разчита на семпъл, но радикален визуален жест, който постига глобален ефект на „заземяване“ на героиката, на разпознаване като съдържание, и общност при идентификацията на публиките. Това би било първото масивно и „ударно“ излагане на подобен форум на цялостния цикъл, който започва с локална шега в пространството на София (2003г.), през годините е показван тук и там в групи от ок. 10-20 образа, придобивайки днес глобални измерения, търсейки контакт с публиките по света. Повече за изложбата:

<https://nationalgallery.bg/bg/exhibitions/lachezar-boyadziev-on-vacation-corpus-equorum/>

„Във ваканция... Corpus Equorum“:

- изложбата в НГ-Квадрат500 се състоеше от 329 принта (от ок. 390, подготвени към 01.07.2025).
- цикълът „Във ваканция...“ (2004 – 2024 в развитие) съдържа над 500 дигитални файла - графики, готови за печат в материал, подходящ за продължително експониране и разглеждане от публика в специфичните условия.

Изходните фотографии (дигитално трансформирани от автора от 2003 до 2025г.), попадат в 3 категории:

а/ снимки, направени от ЛБ по време на пътувания по работа и по света - ок. 120 бр.;

б/ снимки, направени по инструкции на ЛБ, от приятели и колеги, чиито имена са споменати във всеки принт като част от сигнатурата - ок. 100 бр.;

в/ снимки, възприети за целите на проекта от интернет източници – Creative Commons / Wikipedia / Wikimedia, които са изрично отбелязани в надпис на всеки принт, направен на ръка от автора ЛБ, със следните данни - сигнатура за условията по използването на файла, напр. "CC-BY-SA 4.0", която дава пълни права за ползване и споделяне на файла, при условие, че е упоменато името на фотографа

напр. Darafsh, и че е изрично упоменато, че източника е променен "changed", за да стане ясно, че за промените в изходната снимка не е отговорен човека, който я е направил.

Тези условия са стриктно спазени и отбелязани във всеки принт на ръка от автора ЛБ. Същата информация придружава всеки образ от цикъла при публикуването му за различни формати и цели. При обратно публикуване в интернет на образи от цикъла се спазват съответните условия за авторско право и споделяне в режима на Creative Commons.

Изборът на кадри е мотивиран от: обекта – конен паметник по света; големината на файла; ракурса и кадрирането; и най-вече - да са правени с идеята за туристическа фото-фиксация.

Инструментите, използвани за заснемане, дигитална обработка и подготовка за печат варират във времето след 2003г. - фотоапарати, софтуер, печатни технологии, и методики за експониране на съвр. изкуство като разказ в пространството за око/тялото на посетителя. Инструментите следват и развитието на практиката на автора през десетилетията. Окончателното авторство и отговорност за реализацията и експонацията на творбите от цикъла е на ЛБ. В последната фаза от реализацията на изложбата в София беше направен опит за прилагане на инструменти тип AI. Това се оказа крайно неуспешен експеримент. Финалният образ-файл за печат и експониране, е винаги резултат от работа „на ръка“ във Фотошоп от ЛБ. Специална благодарност към он-лайн базата данни на Кийс ван Тилбург! <https://equestrianstatue.org/>

От кураторската концепция за изложбата в София:

„Лъчезар Бояджиев е воден от любопитството към това, което се крие зад най-видимото. В контекста на проект, ангажиран с дискриминационното представяне на ромското малцинство в тогава поляризираната българска обществена среда – както медийна, така и урбанистична – през есента на 2003 художникът „премахва“ човешката фигура от (фотография на) конния паметник на Александър II, Цар Освободител в центъра на София. Живеем във време на поляризация, когато някои паметници падат, а други са защитени с „възглавници“ по време на война. „Всеки може да бъде статуя, но за това животът Ви трябва да има значение“, написа философът Пол Б. Прециадо в отговор на иконоборческите жестове върху паметници в САЩ, Европа и Великобритания след 2020 г. Чий живот има значение или чий живот е по-важен от живота на другите – това са основни въпроси, които определят глобалния политически дневен ред в последните десетилетия.

В мащабния цикъл на Лъчезар Бояджиев от дигитално манипулирани фотографии човешките фигури са премахнати от снимки на конни паметници в общественото пространство в различни градове по света. Художествено заличените субекти са предимно мъже, изобразени героично, яхнали конете си някъде „там горе“ на високо. Целта ни бе да достигнем до 500 от тях с помощта на изследователи, колеги и приятели в съответните страни, както и с употребата на отворени бази данни от интернет и споделени файлове в Creative Commons.

В експозицията присъстват ок. 400. Разчитаме на масивното присъствие на „корпус“ от творби, а не на познавателната странана всеки паметник. Цикълът е изложен по начин, по който се демонстрира доказателственият материал в криминалистиката и напомня как в аналоговите студия в миналото са провисвани фотоотпечатъците, за да съхнат. Инсталацията е вдъхновена както от артсалоните от XIX век – нещо, което дава началото на изложбите на съвременно изкуство – така и от разследващия поглед на „криминалиста“ с цел да подсили специфичния хумор на презентацията.

Овюл Дормушоглу и Джоана Варша, куратори на изложбата.“

Медийно отразяване на изложбата (селекция):

1/ рецензия от проф. Александър Кьосев

<https://kultura.bg/web/%d0%ba%d0%be%d0%bd%d0%b5-%d0%b8-%d0%b3%d0%b5%d1%80%d0%be%d0%b8/>

2/ рецензия от доц. Георги Лозанов

<https://spisaniekino.com/archive-kino/%D1%81%D0%B5%D0%BF%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B2%D1%80%D0%B8-2025/%D0%B3%D0%B5%D1%80%D0%BE%D0%B8%D1%82%D0%B5-%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B3%D0%B5%D1%80%D0%BE%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%BE%D1%82%D0%BE-%D0%B2%D1%80%D0%B5%D0%BC%D0%B5.html>

3/ БНТ, Култура.БГ, 24 09 2025г.

<https://bnt.bg/news/izlozhbata-vav-vakanciya%E2%80%A6corpus-equorum-na-lachezar-boyajiev-v398303-342223news.html?page=101>

Експониране и адаптация на цикъла в (ограниченото) пространство на Sala Tiziano

Интересен факт е, че Тициан, великият ренесансов художник от Венеция, е създал едни от най-запомнящите се конни портрети на благородници в историята на изкуството. Въпреки че цикълът „Във ваканция...“ се занимава само с конни паметници в обществени, открити пространства, може да се направи паралел!

Експонирането предвижда, както и в София, **методиките за дисплей на фотографии** – с обтегачи, метални корди 0.2см, щипки в горната и долна част на всеки принт. Площта на всяка стена следва да бъде оптимално разпределена между хоризонтални и вертикални принтове за да се получи плътно насищане на наличната площ. Перпендикулярно на дължина на пространството, в най-горния регистър, следва да има линии от висящи принтове, които се обглеждат така както и конен паметник от близо – с вдигната глава.

Специално произведени **маси за дисплей** на принтовете – наклонени под ок. 45 градуса, върху които тематично подбрани групи от принтове се експонират във вид на албуми за разлистване. Анотации и QR code препратки към всяка група във вид на мини-тур-лекция.

За специфичните условия на дисплей и климат във Венеция се предвижда **нов печат на файлове в намален размер (72x54см, 90% от в НГ-Квадрат500 или по-малки) и върху нов материал** (виж бюджет), който позволява окачването и разлистването на принтовете без деформация или повреда, при устойчивост на светлина, влага и т.н.

Тематичните линии на вниманието на публиката в турове, дебат и онлайн – напр. преглед на историята на конните паметници – от Марк Аврелий в Рим; Гатамелата в Падуа и Колеони във Венеция; Петър Велики в Петербург; Анри IV-ти и Жана д'Арк в Париж; Александър II в София и Гарибалди в Болоня; Хуан де Онате в Ел Пасо, Тексас; Ченгиз Хан в Улан-Баатар, Монголия; Бенковски в Панагюрище, до новите паметници в България – Поп Недельо в с. Мирково и Казака Матей в с. Царево. В отделна тема – конните паметници на жени-герои, които са в пъти по-малко... В отделна тема – паметници, свързани с колониалното минало, сред които най-поучителен е случаят с паметника на Леополд II, крал на Белгия, превърнал днешната ДР Конго в своя лична собственост. Издигнат в столицата Киншаса, след независимостта на ДР Конго паметникът е „любезно“ върнат (но не разрушен) на Белгия в знак на анти-колониално „отплата“, за да бъде експониран днес в парк в Брюксел.

Огромният материал от историята, урбанистиката и изкуството, който е визиран в цикъла „Във ваканция...“ следва да бъде организиран в **уебсайт** – отворен за допълване, коментари и споделяне, нещо което силно ограничения (авторски) бюджет на изложбата в София не позволи. Уебсайтът е супер важна част от проекта, без която не би се получил ефект на „геометрична прогресия“ при промоцията и споделянето на цялото.

2 пъти в месеца за уебсайта на проекта се продуцират и качват за всеобщ достъп и коментари **подкаст сегменти като тематични лекции с визия и звук по теми, посочени в проектната документация.**

София, декември 2025 г.

Лъчезар Бояджиев / Джоана Варша / Овюл Дормушоглу